

Vikingatiden

Utarbetat av Christin Nordström

LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅR 3-4
Innehållsförteckning

1. FÖRORD –BAKGRUND

Faktabakgrund om vikingatiden för pedagogen

2. VAD SÄGER LÄROPLANEN?

3. MÅL OCH SYFTE

- Syfte
- Mål

4. SÅ HÄR ÄR LÄRARHANDLEDNINGEN UPPLAGD

5. GRUNDKURS

- Förförståelse
- Happening
- Vad vet vi och vad vill vi veta mer?
- Vi tittar på film och böcker
- Vi arbetar med tidslinjen
- Vi skriver en berättelse
- Vi jobbar med runskrift
- Vikingagymnastik

- Matematik - Hur stort var ett vikingaskepp
- Vi läser vikingaberättelsen i boken - Historia
- Vi lyssnar till vikingaberättelsen om asagudarna
- Vikingafärder - Vi tittar på kartor

6. FÖRDJUPNING

- Arbetsplan
- Forskningshjälp
- Livet på gården i vikingabyn
- Vad åt man på vikingatiden?
- Vikingarnas skepp
- Vikingarnas färder - Vart åkte vikingarna?
- Hur var man klädd på vikingatiden?
- Vikingar - handelsmän och stridsmän
- Vikingarnas gudar - om asarna
- Vikingarnas smycke och hantverk
- Runstenar och runskrift
- Lekar och spel

7. REDOVISNING OCH AVSLUTNING

- Tipsfrågorna
- Slutprov
- Utflyktsmål och studiebesök

8. LITTERATUREN I TEMAARBETET

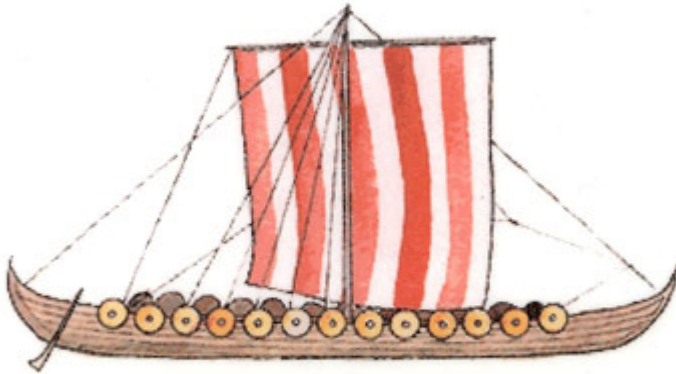
- Skönlitteraturen
- Faktalitteratur
- Filmer
- Om vikingar på internet
- Övrigt

9. UTVÄRDERINGAR

- Elevens utvärdering
- Min utvärdering av temat - vikingatiden

10. KÄLLFÖRTECKNING

1. Förord – bakgrund

Knäred är en liten by med cirka 2000 invånare som ligger vackert i en skogsbygd med Lagan rinnande tvärs igenom samhället. Mitt i byn nära kyrkan ligger Knäredsskolan. Skolan har 170 elever uppdelade i en Förskoleklass, två 1-2:or, en 2-3:a, två 3-4:or, två 5-6:or och en 6:a. Skolan arbetar med olika temaområde enligt en uppgjord plan. I vår är det vikingatiden som gäller för 3-4:orna. Jag ska arbeta med vikingatiden i en 2-3:a, hela klassen ska arbeta med temat men de som

går i år tre ska göra ett fördjupningsarbete. Jag och en av lärarna i 3-4:an kommer att vara huvudansvariga för planeringen av temat, men eftersom jag endast arbetar 25 % i klassen kommer jag inte att ha möjlighet att vara med i alla momenten i temaarbetet. På grund av min arbetsituation kommer detta material mera vara utformad som en lärarhandledning i temat vikingatid och inte vara helt i rapportform. Givetvis kommer jag att utvärdera de delar i temaarbetet som jag har medverkat i. Vikingatiden är en spännande tid som fascinerar många barn, ungdomar och även vuxna. När jag bad vår bibliotekarie dra ut en litteraturförteckning över böcker som skrivits om vikingatiden fick hon ut tre A-4 sidor fyllda med litteratur på olika nivåer. Glädjande om man vill arbeta med vikingatiden i skolan! Det finns mycket mystik och historier runt vikingatiden och det inbjuder eleverna att bli inspirerade och nyfikna på detta område. Det är väl inte helt omöjligt att vi i klassen säkert har några i släktens historia som har gått i viking, vad tror du?

1.2 Faktabakgrund om vikingatiden för pedagogen.

Här följer en sammanfattning av vikingatiden för att du som lärare ska uppdatera din ämneskunskap inför temat.

Rent tidsmässigt brukat vikingatiden räknas från år 800 e. Kr. - 1060 e. Kr. Även om nyare forskning pekar på att den startade minst 50 år tidigare. Vikingarna kallade sig inte för vikingar utan det är ett nyare begrepp.

Ordet viking kommer troligen från ordet vik, sjöfarare som håller till i vikar för att plundra eller bedriva handel. Vicus är medeltidslatin och betyder handelsplats.

I litteraturen som jag har läst inleds nästan alltid vikingatiden med händelsen den beryktade junidagen 793 då klostret i Lindisfarne blev överfallet och plundrat av vikingar. Den största anledningen att just detta överfall är så känt är att det är dokumenterat på en sten, Lindsfarnestenen av Simeon av Durham.

Vilka var då vikingarna?

Vikingarna var skandinaviska bönder från Danmark, Norge och Sverige.

Bönderna lämnade sitt jordbruk tidvis för att ge sig ut över haven för att plundra och bedriva

handel. När vikingarna var ute på sina färder odlades jorden hemmavid av trälarna, arrendatorer, brytare och lantarbetare (legohjon).

Vikingaskeppen gav sig sällan iväg ensamma utan bildade flottor och då ofta under ledning av en stamhövding.

Vad var det då som hände i Skandinavien som gjorde att bönderna gav sig ut på vikingafärder?

Det kan man inte säkert veta, men man tror att det var befolkningsökningen och förändringen i den internationella handeln. Att ge sig ut på haven för att bedriva handel var inte något nytt för nordborna, det hade man gjort lång tid tillbaka i tiden.

Konflikten mellan muslimer och kristna i Medelhavet gjorde att handeln sökte sig nya vägar via Nordeuropa. Nordborna kände till de stora rikedomar som fanns i stora byar, städer kyrkor och kloster. Det kunde också vara ren äventyrlust och nyfikenhet som drev vikingarna att ge sig ut på sina färder.

Nordborna var goda skeppsbyggare och sjöfarare som var goda navigatörer. Detta gjorde det möjligt för dem att färdas både i västerled och österled. Det var främst de Svenska vikingarna som färdades i österled och de Norska och Danska vikingarna som främst färdades i västerled. Vikingarna for till England, Irland, Frankrike, ja längst hela västeuropeiska kusten ända ner till Medelhavet. Man har funnit spår efter vikingar ända nere i Konstantinopel (Miklagård). Vikingarna seglade ända till Grönland och bildade en koloni där. En av de mest kända vikingafärderna gjorde Leif Eriksson som via Grönland seglade till Nordamerikas kust, Vinland (New Foundland).

Vikingatågen i österled gick främst till Gårdarrike, nuvarande Ryssland och de baltiska staterna, men det finns uppgifter att vikingarna har tagit sig ända ner till Kaspiska havet och landvägen till Bagdad. Vikingarna seglade även till Island och bosatte sig där och det är ättlingar till vikingarna som idag är islänningar!

Vikingarnas religion var asatron. I asatron fanns en myt om alltings början - skapelsen och alltings slut - Ragnarök. Det fanns fyra världar, Människornas - Midgård, jättarnas - Jotunheim, underjordens folk - Jordmundheim och Gudarnas - Asgårds. Gudarna var av två typer - asar och vaner. Asarna var krigargudar medan vanerna var bondegudarna. Den främste av gudarna var asaguden Oden, han var allfader vishetens gud. Oden hade bara ett öga, det andra hade han offrat för att få visheten. Oden hade två korpar Hugin och Munin. Tor var krigets gud, som med sin väldiga hammare, Mjölner kunde krossa skallar på jättar och annat otyg. Tor skyddade människor och for fram över himlen i sin vagn och skrämde iväg det onda, därav åskvädren.

Bland vanerna vill jag nämna Njord, vädrets gud, Frej och Freja, som representerar kärlek, fruktbarhet och väder. I hedningarnas värld stod den ständigt grönskande asken Yggdrasil och bredde ut sina väldiga grenar över världen. Egentligen fanns asagudarna långt före vikingatiden. Det finns mycket skrivet om asagudarna men jag har valt att korta ner det så här. I min klass har jag en flicka vars familj har asatron som sin religion och enligt föräldrarna är det en tro på frammarsch. Vi får väl se om detta stämmer men under vikingatiden blev i alla fall Sverige kristet, vi fick en gud vite krist. Men visst är det spännande att en "skärva" av denna tro lever kvar fram i vår tid.

Varför slutade då vikingarna med sina färder?

Även detta finns det olika teorier om och en av dem är att handelsvägarna åter förändrades

samt ökat försvar både i öster och väster. Även kristnandet av nordmännen bidrog till minskad plundring.

Om man vill fördjupa sig i denna period finns det många områden bland annat: Hantverk, sjöfart, vikingaskepp, vikingafärder, vikingaborgar, måltider, jordbruk, djurhållning, bostäder, livet på gården, kungar, gudar och sagor, kläder, vapen, spel, musik, runor, vikingar kristnas, isländska sagor. Ja, det finns en otrolig mängd att ösa ur från denna spännande period.

2. Vad säger läroplanen?

Ett temaarbete innehåller nästan alla ämne när man arbetar i denna åldersgruppen. Tanken med temaarbetet är att man skapar en helhet i sitt skolarbete. Det finns nästan ingen gräns på vad ett temaarbete kan innehålla. Vi arbetar mycket med att eleverna ska kunna planera, genomföra och utvärdera sitt arbete.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Lpo 94

2.2 KUNSKAPER: sidan 11

Mål att sträva mot:

Skolan skall sträva efter att varje elev

- utvecklar nyfikenhet och lust att lära
- utvecklar sitt eget sätt att lära
- utvecklar tillit till sin egen förmåga,
- lär sig att utforska, lära och arbeta både självständigt och tillsammans med andra,

Mål att uppnå

Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola

- behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift,
- känner till och förstår grundläggande begrepp och sammanhang inom de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga och humanistiska kunskapsområdena,
- har en förtrogenhet med centrala delar av vårt svenska och nordiska, inklusive det samiska, samt västerländska kulturarv.

2.3 ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE sid 15

Mål att sträva mot: skolan skall sträva efter att varje elev:

- Tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. Skolverkets kursplaner och betygskriterier för grundskolan 2000.

Mål att sträva mot:

Bild sidan 9:

- Bli medveten om bilden som språk och dess roll användning i skilda sammanhang och kulturer samt utvecklar förmågan att kommunicera med hjälp av egna och andras bilder,
Idrott och hälsa sidan 22:

- Utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild,
Matematik sidan 26:
- Utvecklar intresse för matematik samt tilltro till det egna tänkandet och den egna förmågan att lära sig matematik och att använda matematik i olika situationer,
Naturorienterande ämnen sidan 47:
- Utvecklar omsorg om naturen och ansvar vid dess utnyttjande. Geografi sidan 71:
- Vidgar sina kunskaper om människans olika ekonomiska, tekniska, politiska, sociala och kulturella aktiviteter och hur de länkar samman platser och regioner samt reflekterar över följderna av sådana samband, Historia sidan 76:
- Utvecklar förståelse av historiska företeelser och skeende bakgrund och samband och att dessa kan uppfattas, förklaras och tolkas ur olika perspektiv,
- Blir medveten om att historiskt givna samhälls och kulturformer är tidsbundna och att varje tids människor skall bedömas utifrån sin tids villkor,
Religionskunskap sidan 81 och 82:
- Fördjupar sina kunskaper om religioner och andra livsåskådningar i vår egen tid och i historisk tid,
- Utvecklar förståelse av samhällets och religioners ömsesidiga påverkan, såväl i nutid som ett historiskt perspektiv,
Svenska sidan 97:
- Utvecklar en språklig säkerhet i tal och skrift och kan, vill och vågar uttrycka sig i många olika sammanhang samt genom skrivandet och talet erövra medel för tänkande, lärande, kontakt och påverkan,
- Utvecklar sin förmåga att läsa, förstå, tolka och uppleva texter av olika slag och att anpassa läsningen och arbetet med texten till dess syfte och karaktär.
- Utvecklar sin fantasi och lust att skapa med hjälp av språket, både individuellt och i samarbete med andra,
- Genom sitt eget skrivande fördjupar sin insikt i grundläggande mönster och grammatiska strukturer i språket samt utvecklar sin förmåga att tillämpa skriftspråkets normer i olika sammanhang,
- Får möjlighet att förstå kulturell mångfald genom att möta skönlitteratur och författarskap från olika tider och i skilda former från Sverige, Norden och andra delar av världen.

3. Mål och syfte.

3.1 Syfte

Syftet med arbetet är att eleverna ska få en inblick över våra förfäders levnadsförhållanden under vikingatiden.

3.2 Mål

Historia

Få en insikt om levnadsförhållanden på vikingatiden. Reflektera över livet då och nu.

Geografi

Känna till världskartan och ha en uppfattning om vikingarnas färder och i vilka länder vikingarna levde i.

Religion

Känna till asatron och deras gudar.

Känna till att under vikingatiden levde man i samhällen där folket hade olika gudstro, asatron och kristendomen.

Matematik

- Lösa ett problem ur vikingamatematiken med en kompis
- Få en uppfattning om hur stort ett vikingaskepp är.
- Läsa instruktioner i grupp och klara av att spela ett spel i en mindre grupp.

Svenska

- Kunna leta upp fakta och återberätta det man läst.
- Kunna skriva en faktatext utifrån sina frågeställningar
- Skriva en berättelse utifrån vikingatemat med en röd tråd i en tidsenlig miljö.
- Läsa högt för någon som lyssnar.
- Läsa en text och ta ut frågor från det lästa.
- Jämföra runskrift med vårt alfabet.
- Kunna skriva en arbetsplan, utföra och utvärdera sitt arbete.
- Redovisa sitt arbete för klassen i någon muntlig form.

Bild

- Med bilden och formen som verktyg kunna illustrera sitt arbete.

Gymnastik/Drama

- Att med grundläggande motoriska övningar och i lekar kunna sätta sig in i Vikingens äventyr.

4. Så här är lärarhandledningen upplagd.

Lärarhandledningen är upplagd i två delar dels en grundkurs och dels en fördjupningsdel. Grundkursen är en allmän del som alla eleverna går igenom.

Fördjupningsarbetet är tänkt att användas till grupparbete men kan även användas för enskilt arbete. Vikingatiden är ett stort tema område och detta är bara ett axplock på idéer om fördjupning. I några av fördjupningsuppgifterna finns flera alternativ hur eleverna kan arbeta.

Barnen har oftast egna kreativa förslag hur man kan redovisa, göra illustrationer, modeller, teatrar, rollspel, intervjuer o.s.v. osv. och naturligtvis är det oftast intressantast för barnen när man utgår från deras egna idéer.

5. Grundkurs

5.1 Förförståelse

Det är bra om barnen får en helhetssyn i tidsperspektivet.

Läraren ritar upp en tidslinje på tavlan och berättar att om detta är tiden från jordens födelse fram till idag och det rödmarkerade på tidslinjen är den tid som det har funnits människor på Jorden. Berätta i väldigt stora drag om jordens utveckling från Big bang till människornas tid. Det är bra om eleverna har arbetat med detta tema tidigare och kan se det som en repetition

Bakterier, alger, nässeldjur, musslor, fiskar, växter på land, grodor, barrträd, reptiler, dinosaurier, fåglar, apor

Jag sätter upp en tidslinje på väggen, den sträcker sig från stenåldern fram till vår tid. Även detta bör vara en repetition av tidigare arbeten.

äldre stenålder yngre stenålder bronsålder järnålder medeltid nutid

Vi tittar på Filmen från forntid till Vikingatid.

Efter filmer samtal vi om vad filmen handlade om och nu presenterar vi för barnen det nya tema området vi ska jobba med för en tid framöver - Vikingatiden.

5.2 Happening

Vi drar ner rullgardiner och släcker ner alla lampor och sätter på vikingamusik. Mitt på golvet har vi gjort en eld av värmeljus, vi har försökt att skapa en stämning av mystik.

Läraren släpper in barnen i klassrummet och ber dem att smyga och sätta sig runt elden för hon ska berätta något ytterst märkligt.

Idag när jag cyklade till skolan såg jag att det rörde sig i skogen och jag tyckte att

någon ropade på hjälp. Jag gled av cykeln och mycket riktigt där inne i skogen stod en mycket märklig man, först förstod jag inte alls vad han sa men efter en stund ändrade han sitt språk så jag kunde förstå honom. Han frågade om jag hade sett hans båt ett 20 meter långt skepp med ett drak huvud längst fram, ett stort segel och många roddare. Han berättade att han var ute på en handelsresa och han hade trillat över bord och hamnat långt under vattenytan och han trodde först att han skulle drunkna för han svimmade av, men när han vaknade låg han nere

Möte med en viking

vid havet vid Mellbystrand. Han följde Lagan och plötsligt såg han äntligen en by - Knäred. Ja visst är detta märkligt, undrar inte ni var han kommer ifrån?

Det bankar på dörren och in kommer - Thorvald Sjöfararen - Vikingen från det forntida Knäred. Han är kläd i vikingakläder (lånade av teaterföreningen Laholms sommarspel). Thorvald är väldigt nyfiken på hur vi har det i vår tid han frågar om olika saker. Ex om lampor, bilar cyklar, datorn, klockan. Han berättar hur han har det på sin gård. Barnen får ställa frågor och Thorvald får svara så gott han kan. Efter en stund beslutar sig Thorvald att gå ut och leta efter sina vänner och sitt skepp, hur ska jag göra för att hitta dom?

5.3 Vad vet vi och vad vill vi veta mer?

Eleverna delas in två och två och får göra en tankekarta.

Vad vet vi?

Vad skulle vara spännande att veta?
Skriv frågor.

o.s.v

Vi samlas och sammanställer en gemensam tankekarta. Detta blir en bra hjälp i vårt fortsatta tema arbete.

Lila klassen

Vikingatiden - Detta vet vi!

- De har Hjälmar.
- De skriver på stenar.
- De brukar kriga och strida.
- De bor i hus på en gård.
- De har träsköldar.
- De är ute och seglar, ofta.
- Barnen leker med pinnar och stenar.
- De jagar.
- Vikingarna brukar byta saker med andra.
- De har svärd och sköldar.
- De är bönder och de föder upp djur.
- De har djur på gården som kor och höns.

- Dom går gärna barfota.
- Dom är kloka.
- De kan göra djur av sten.
- Deras kläder är gjorda av skinn och päls.
- De har svärd och pilar.
- Dom har hjälmar och horn.
- Dom har stolar i huset.

Av: Natale, Felix, Kimberley, Jesper, Benjamin. B, Richard, Caroline, David, Sofie, Mattias, André, Benjamin. E, Daniel, Jennifer och Linus.

Vad skulle vara spännande att veta om vikingarna och deras tid?

Vad skulle du vilja fråga en viking om?

1. Har ni spis ?
2. Har ni lampor?
3. Går era barn i skola?
4. Hur många byar finns i vikingarnas värld?
5. Var dom rika på den tiden?
6. Fanns det hundar och kaniner då?
7. Hur gör man ett vikingaskepp?
8. Vad äter ni för något?
9. Har ni några WC?
10. Snusar vikingar?
11. Har ni klockor?
12. Vad använder vikingar mest när dom är ute och jagar?
13. Ungefär hur hög kan en viking bli?
14. Hur såg husen ut?
15. I vilka länder fanns vikingar?
16. Hur såg det ut på vikingagårdarna?
17. Vilka kläder gick flickorna i?
18. Vad är Midgård?
19. Varför har ni så konstiga kläder?
20. Har ni vikingar strumpor?
21. Har ni coola kläder?
22. Gillar ni kyrkor?
23. Har ni bilar?
24. Har ni trafikljus?
25. Vad har barnen för kläder?

Av: Natale, Felix, Kimberley, Jesper, Benjamin.B, Richard, Caroline, David, Sofie, Mattias, André, Benjamin. E, Daniel, Jennifer och Linus

5.4 Vi tittar på film och i böcker.

Alla tre klasserna träffas i lekhallen för att se på film, traditionell film på rulle och filmprojektor. Vi ser på filmerna Vikingar i Norden, Vikingar i österled och vikingar i västerled och vikingar på Gotland. Varje film är cirka 10 -12 minuter lång. Efter filmerna samlas vi i klassrummet igen och diskuterar och kommenterar filmerna.

Jag delar upp barnen i par och därefter får de fritt sitta och titta i alla våra faktaböcker om vikingatiden. Det är meningen att varje par ska titta i en bok åt gången och samtala om vad de ser i böckerna. Detta är också en förberedelse för att de ska få en uppfattning om vilket område de ska välja till fördjupningsarbetet.

5.5 Vi arbetar med tidslinjen.

Hur längesedan var det som det fanns vikingar här? Vi tittar på tidslinjen (från stenåldern till vår tid) som sitter på vår vägg och samtalar igen utifrån den.

Nu ska vi titta på den här biten, från vår tid 2004 tillbaka till vikingatiden. Jag har gjort en ny tidslinje som jag sätter upp på väggen, den är markerad var 30:e år från elevernas födelse tillbaka till år 974.

Linjen har en markering 1994, här föddes ni och om vi antar att era föräldrar var 30 år när ni föddes hamnar vi här, 1964, det kallas för en generation och om vi tänker att er farfar var 60 år när ni föddes då hamnar vi här på 1934. Jag skriver Farfar under 1934. Tänk nu bakåt till vikingatiden hur tror ni att vi människor har ändrat oss under dessa år?

Rent kroppsligt och utseendemässigt inte så stor förändring, men i vår klädsel, ja väldigt mycket.

Nu kommer ni få en lapp med ett årtal på och ni ska rita en kropp med kläder som ni tror ni skulle ha sett ut om ni var födda på det året. På kroppen ska ni som huvud få klistra dit ert eget fotografi. Barnen får tillklippta halva A-4 sidor sitt fotografi och färgpennor, de får också använda böcker om klädedräktens historia och andra böcker som visar hur man har varit klädd igenom tiderna, det går också bra att använda sin egen fantasi.

5.5 Vi skriver en berättelse.

Hur var det att leva och bo på vikingatiden?

Vi tittar på den tecknade filmen om vikingaflickan Runa för att inspireras att skriva en berättelse från vikingatiden. Vi repeterar berättelsedjuret om en berättelses inledning, handling och slut. Brodera gärna ut berättelsen med adjektiv, ett begrepp som vi är bekanta med från vårt svenskaarbete. Beskriv miljön som vikingen lever i.

Om ni vill kan ni göra en personbeskrivning av er huvudfigur i berättelsen.

Vi har arbetat med personbeskrivningar tidigare när vi arbetade med sägner, se exempel: Här kan eleverna arbeta i par och utarbeta en gemensam personbeskrivning och därefter skriva en egen berättelse om samma person. Det brukar vara populärt att läsa varandras berättelser och jämföra de olika historierna.

När eleverna känner att de är klara med berättelsen illustrerar de sin berättelse med en eller flera bilder. De läser upp sin färdiga berättelse först för läraren och de bearbetar texten tillsammans. Barnen läser upp sina berättelser för klassen.

5.6 Vi jobbar med Runskrift.

Jag läser och berättar om runor ur boken Kända runstenar

Barnen har arbetat med runskrift tidigare när de har arbetat med boken pojken och tigern i svenskan. Eleverna får ett papper med runskrift och ett tomt linjerat papper.

Uppgifter arbeta i par.

- Känner du igen några tecken, liknar de några bokstäver som finns idag.
- Varför är runskriften så kantig?
- Finns det några tecken som inte finns idag?
- Vi diskuterar svaren gemensamt.
- Skriv ditt namn med runskrift.
- Skriv ett ord som din kompis ska tyda.
- Gör en skiss över en runsten och skriv ett kort meddelande på den.
- Tag en lerklump och forma den till en runsten.
- Se på din skiss och för över meddelandet på runstenen.
- Låt stenen torka och fyll i runskriften med röd färg med en smal pensel.

5.7 Vikingagymnastik.

Vi gör en uppvärmningsövning inspirerad av en vikingaberättelse. Harald Blåtands hårda hjältegympa.

- Vi ror
- Springer
- Sit ups
- Vi fäktas med svärd
- Vi sår vår åker
- Armhävningar
- Hoppa jämfota

Variationen är oändlig allt efter vad gruppen brukar göra.

Det stora skeppsbrottet.

Läraren har gjort upp en redskapsbana med alla moment klättra, hänga, balans, hoppa, åla, krypa o.s.v. Vid andra varvet räddar man en skatt (en ärtpåse) och bär med sig den på olika vis, under hakan, armen, mellan knäna o.s.v. Efter några varv gör vi om banan och berättar att vi blir jagade av frankiska soldater. Några är soldater (de tar, när man blir tagen byter man så den som blivit tagen blir den som tar).

5.8 Matematik - hur stort var ett vikingaskepp.

Klassen samlas på fotbollsplanen, vi har med oss mätthjulet, snöre, markeringspinnar (de vi har när vi kastar längd) och måttband.

Vi mäter upp hur stor ett vikingaskepp var. Några av eleverna mäter med mätthjulet hur långt skeppet var. Vi mäter upp 2 snören i rätt längd och klipper av. Vi knyter ihop snörena och drar sedan ut snörena på mitten och mäter bredden.

Vi sätter fast snöret i markeringspinnarna, nu har vi en uppfattning om hur stort skeppet var. Om alla i klassen var med på en vikingafärd hur stor plats skulle vi ha var? Hur stor plats skulle vi få om alla låg ner?

Var satt rorsmännen? Hur högt var skeppet? Ungefär som gymnasalstaket?

Ta kort med digitalkameran och kopiera upp till varje barn.

Varje barn skriver om vad de kom till insikt om i matteövningen.

Vi spelar mattespelet Tidsresan genom talriket, här kan man vara 4-5 barn om varje spel.

Eleverna läser instruktionen om hur man spelar spelet tillsammans och försöker själva "klura ut" hur spelet går till. Spelet bygger på problemlösning och kunskaper i de fyra räknesätten.

Matemateket har gjort ett temahäfte som heter I vikingabyn som innehåller många bra matematikuppgifter. Det kräver god läsförmåga och kunskaper i de fyra räknesätten. Häftet innehåller övningar med problemlösning med beräkning av tid, antal, area, skala, längd, vikt m.m.

Exempel på uppgift: Isen har gått upp i vikingahamnen på sydöstra Gotland Gorm och hans män finns ombord på ett av de fyra skepp som är klara för avfärd. På varje fartyg finns det 14 män. Hur många är de sammanlagt?

Uppgifterna har olika teman som ex. Förberedelser inför resan, i smedjan, hemma hos Jorun och Björn, fiske, kartor m.m.

Dessa uppgifter kan de lösa enskilt i par eller i grupp.

5.9 Vi läser vikingaberättelsen i boken - historia

Läraren läser ett par sidor av berättelsen och därefter fortsätter de att läsa i par växelvis.

Läraren har gjort upp vilka som läser ihop. När de har läst färdigt berättelsen skriver varje par 2 - 3 frågor utifrån texten. När alla är klara får varje par ställa frågorna till de övriga paren i klassen.

5.10 Vi lyssnar till vikingaberättelsen.

Vi har lånat en berättelse på kassett från av-centralen. Vi plockar fram färgpennor och tuschpennor och barnen får välja en målarbild från vikingmålarboken.

Vi njuter av berättelsen och målar våra bilder.

Vi sätter upp bilderna på väggen, att likadana bilder kan bli så olika.

5.11 Om asagudarna.

Läraren berättar kort om de olika Gudarna, eleverna får berätta vad de vet.

Vi fördjupar oss lite extra om guden Tor som de flesta barnen känner till på grund av att han är en frontfigur för vårt ishockeylag, Halmstad Hammers.

Läraren läser ur boken bland Gudar och jättar i nordisk mytologi.

Boken innehåller skapelseberättelsen, Asgård om gudarnas land, midgård människornas land och flera berättelser om Oden, Tor, Loke och flera av de andra gudarna.

Boken avslutas med Balders död och Ragnarök. Eleverna ritar under tiden de lyssnar till berättelserna.

5.12 Vikingafärder - vi tittar på kartor.

Vi tittar på filmen Tidernas äventyr med vikingarna. Det är en tecknad underhållande, rolig och informativ film om vikingarnas öde, äventyr och färder.

Efter filmen tittar vi på den stora kartan i klassrummet, eleverna får visa och återberätta vad de pratade om på filmen.

Vi sätter upp en karta på vikingarnas färder i hallen. Här har man möjlighet att stå och titta och diskutera hur vikingarna kunde ta sig fram. Fanns det vatten hela vägen?

Men där har jag också varit, men vi flög dit

6. Fördjupning

Vi går gemensamt igenom vilka områden man kan tänka sig att fördjupa sig inom. Utifrån elevernas frågeställningar, har jag delat upp dessa på följande temaområden.

- Livet på gården och i vikingabyn, Vilka djur fanns och vad odlade man?
- Gick barnen i skolan?
- Vad åt man på vikingatiden? (jakt?)
- Vikingarnas skepp, hur såg de ut? Hur bygger man ett skepp?
- Vart åkte vikingarna, i vilka länder fanns det vikingar? Hur många byar fanns i vikingarnas värld.
- Hur var man klädd på vikingatiden?
- Vikingar som handelsmän och stridsmän. Vad hade de för vapen?
- Om asagudarna, vilka gudar trodde man på? Gillade vikingarna kyrkor.
- Vikingarnas smycke och hantverk.
- Lekar och spel.
- Runstenar och runskrift.

Därefter får varje barn enskilt önska två områden som de kan tänka sig att fördjupa sig i.

Vilket område kring vikingatiden skulle du vilja forska om?

Jag skulle vilja arbeta med:

Varför vill du arbeta just med detta temaområde?

Jag kan även tänka mig att arbeta med:

Därför att:

Läraren delar in barnen i lämpliga grupper på 2-3 elever.
Gruppen gör upp en plan för arbetet.

Arbetsplan

Namn _____ Datum _____

Område vi ska forska om. _____

Såhär lång tid kan vi lägga ner. _____

Skriv minst tre frågor: _____

Här hittar jag svaren på våra frågor och annan intressant fakta.

Såhär vill vi illustrera vårt arbete: (bild, modell o.s.v.)

Så här vill vi redovisa:

Handledare som sett planeringen:

FORSKNINGSHJÄLP

1. Vad ska du forska om?
Vad vet du redan? Skriv ner det.
Vad vill du veta? Skriv ner minst tre frågor.
2. Leta upp lämplig text. Böcker, tidningar, Internet o.s.v.
3. Läs texten noga. Läs gärna en bit i taget. Slå igen boken när du har läst ett lagom stycke.
Berätta för en kompis om din text. Skriv på ett papper precis så som du skulle berätta för kompiserna om din text.
4. När du läst och skrivit om hela texten läser du hela texten en gång till. Har du kommit ihåg allt du vill ha med?
Har du fått svar på dina frågor? Skriv till om det behövs.
5. Renskriv texten och be en kompis läsa den.
6. Rita en fin bild till eller illustrera ditt arbete på något annat sätt. Måla, sjunga, drama eller dyligt.

6. 1 Livet på gården i vikingabyn.

Vi letar fakta i våra temalådor och på Internet. Vi tittar på skoldatanätet och på www.Commersen.se/ungafakta/vikingar

Vi svarar på våra frågor vi bygger vikingabyn vars mallar vi har hittat på ovanstående Internet adress under ikonerna vika papper.

Barnen viker till husen och gör ett landskap på en kartongbit med hjälp av färg, silkespapper, klister, sand, stenar och filt m.m. Vi sätter ditt husen och bondgårdsdjur av plast.
Hur kan man redovisa detta?

Eleverna viker ett A - 3 papper och skriver faktatexten på pappret och ställer vår fakta bredvid vår uppbyggda vikingaby.

Eleverna kan redovisa om livet på en vikingagård genom ett rollspel mellan en man och en kvinna, där de pratar om livet i byn. Dräkterna har vi lånat av en amatörteaterförening.

6.2 Vad åt man på vikingatiden?

Här hittar du allt du behöver veta om vikingamaten, om matlagning, råvaror och kryddor. Det finns massor av recept som är lätta att laga både ute och inne.

www.foteviken.se

www.hem.passagen.se/susbrom/

Eleverna skriver svar på sina frågor och annan fakta de tycker är intressant. Vi skriver ner några av recepten och tillverkar en vikingakokbok.

Vi kopierar den till samtliga i klassen.

Eleverna väljer att göra nässelsoppa och baka kornbröd till redovisningen. Nässlorna plockas, sköljs och kokas för att sedan finhackas. Vi fryser in nässlorna.

Den dagen vi ska redovisa kokar vi flera liter buljong, lägger i nässlorna och vips är soppan färdig.

Kornbrödet kan också bakas långt i förväg och frysas in. Brödet görs på stekpanna. Receptet är hämtat från passagen.

När barnen redovisar berättar de om den vikingatida matkulturen, delar ut receptböckerna och bjuder på nässelsoppa i kåsor och bröd.

6.3 Vikingarnas skepp

Vi letar fakta i våra temalådor, svarar på våra frågor och skriver fakta om skeppen och skeppsbyggandet.

Bygg vikingaskeppet som finns på www.Commersen.se/ungafakta/vikingar

Under ikonerna vika papper. Måla en kartong som ett hav, man kan även dekorera med silkespapper, bomull m.m. Ställ skeppet på havet.

En annan variant: Måla en bakgrund med vattenfärger. Rita av olika vikingaskepp, måla och klipp ut och klistra upp på bakgrunden. Klistra upp faktarutan bredvid.

Vid redovisningen kan en klä ut sig till en viking och en agerar reporter och intervjuar vikingen om hur man byggde skeppen och annat av intresse.

6.4 Vikingarnas färder - Vart åkte vikingarna?

Skriv fakta och besvara era frågor.

Rita av en karta och markera vikingarnas färder på overheadpapper.

Sätt på overheaden och förstora bilden på ett papper. Sätt dit faktarutan bredvid.

Vid redovisningen berätta om någon av de kända vikingafärderna i österled eller västerled.

6.5 Hur var man klädd på vikingatiden?

Hur var man klädd på vikingatiden?

Hade man coola kläder då?, Var en av frågeställningarna.

Vi letar i våra olika böcker om vad där står om klädmodet på den tiden. Vi skriver fakta utifrån källorna leta gärna på : www.Commersen.se/ungafakta/vikingar

Vi ritar olika kläder. Vi gör klippdockor så vi kan byta kläder på dockorna.

I skaparlådan hittar vi pälsbitar, skinn och juteväv Detta blir till fina kläder till vår Barbie och Ken Som får bli modeller till våra vikingakläder i miniformat. De hade klart sett ut så här om de hade "levt på vikingatiden"

En annan variant är att rita en viking på kartong utan kläder. Klistra dit kläder av tyg, filt, juteväv, skinn och päls. Gör smycken av folie och ståltråd eller dylikt.

Vi redovisningen kan ni klä er i vikingakläderna och berätta om hur de är tillverkade

www.hem.passagen.se/susbrom/

Här hittar man också en massa fakta och bilder om kläder.

Bilden här bredvid är tagen där.

6.6 Vikingar- handelsmän och stridsmän.

Här använder vi oss av böckerna i temalådan och på adressen

www.Commersen.se/ungafakta/vikingar hittar de lätt och bra fakta om handel och strider.

Eleverna svarar på sina frågeställningar och skriver fakta.

De gör en bild på vikingarnas handelsvaror.

Vapen och sköldar tillverkar de av kraftig kartong. (Kartongen har de fått av kökspersonalen som de har fått varor i.)

Om man kan få hjälp av slöjdläraren kan man tillverka träsvärd där. En bra beskrivning av hur man gör svärd finns också på

www.Commersen.se/ungafakta/vikingar

6.7 Vikingarnas gudar – om asarna.

Leta upp fakta och besvara er frågor.

Gör en personbeskrivning om några av gudarna. Rita guden på ett större ritpapper och skriv en presentation bredvid.

Läs in er på någon av de många asaberättelserna. Skriv ett nytt manus utifrån berättelsen och dramatisera historien. Spela upp teatern vid redovisningen.

Hitta på en egen berättelse om hur det var att leva i en familj på vikingatiden där man hade olika gudstro i familjen, ex. Mamman och flickorna var kristna och pappan och sönerna bekände sig till asatron. Hur gick diskussionerna vid middagsbordet? dramatisera!

Vilka traditioner har vi kvar idag från vikingatiden? Forska och se hur det var då och hur är det nu, likheter och skillnader. Gör en väggtidning om det ni har kommit fram till.

Finns det någon på vår skola som är döpt efter någon av vikingarnas gudar.

Ortnamn och städer, veckodagarna - leta efter vikingaspår.

6.8 Vikingarnas smycke och hantverk.

Eleverna söker efter fakta om smycke och hantverk i våra boklådor och på Internet. På adressen www.Commersen.se/vikingar/history/historia

Eleverna skriver fakta om hantverk och smycken. Kan vi göra några smycken eller något annat hantverk. Vi gör en skiss och hämtar skaparlådan, finns här allt vi behöver eller behöver vi få hjälp av slöjdläraren?

Barnen gör ett flätat armband i trådslöjd med hjälp av slöjdläraren.

Material: Ståltråd (gärna förtennad koppartråd), borrdill, krok, tång, avbitare och snickarbänk eller limknekt.

En metod att göra trådsmycken som går ganska fort och ger ett snyggt resultat är följande:

Man sätter en krok på en drillborr därefter tar man ståltråd ca.0.8 mm tjock, knipsar av ca en halv meter och viker den dubbel. Sätt fast ändarna på den dubbelvikta ståltråden i snickarbänken. Trä in kroken som sitter i drillborren längst fram i öglan och veva.

Ståltråden tvinnas då, det blir vackert! Om man vill göra ett flätat vikingaarmband kan man göra tre lika långa tvinnade trådar och sedan spänna fast trådarna i snickarbänken och fläta ihop det för hand, tryck till vassa kanter med en tång och böj ner en av ändarna till en låsanordning.

6.9 Runstenar och runskrift.

Leta fakta och besvara era frågor. Finns det runstenar i närheten av vår skola? Forska om någon känd runsten. Rita en runsten på ett stort ritpapper. Använd först blyertspenna, när ni är klara fyll i blyerts strecken med oljekritor. Måla därefter hela bilden med vattenfärg, vackert och effektivt.

6.10 Lekar och spel.

Leta fakta och besvara era frågor. Flera roliga spel hittar du på nätet på de adresser som står i källförteckningen. Eleverna kan tillverka något av spelen och/eller lära sig någon av lekarna. Skriv ner leken och dess regler. Redovisningen kan ske ute eller vid någon gymnastiklektion.

7. Redovisning och avslutning.

Temat avslutades med att alla klasser hade en gemensam utställning i studiehallen. Eleverna satte upp sina faktatexter och bilder på skärmar och på väggarna.

På stolar och bord lade vi dukar för att visa upp de alster som inte kunde hängas upp på skärmarna. Matgruppen bjöd på nässelsoppa och vikingabröd. Lekgruppen lärde ut lekar. De barn som hade tränat in någon typ av uppträdande visade upp det, det var skådespel, intervjuer, vikingatida modevisning och sånger.

Temadagen avslutades med en tipspromenad med frågor och praktiska uppgifter.

Lärarna hade tillverkat frågorna utifrån elevernas arbeten. De praktiska proven hade en gruppelever hittat på. (Förslagsvis elever som är tidigt färdig med sina fördjupningsarbeten.)

7.1 Tipsfrågorna.

1. Om en viking dog med svärdet i hand kom han till –
 1. Midgård
 - X. Bengts gård
 2. Vallhall

2. Hur tog vikingarna sig fram?
 1. Färja
 - X. Skepp
 2. Tåg

3. Vad kallas vikingarnas slavar med ett annat ord?
 1. Trallare
 - X. Träarbetare
 2. Trälar

4. Hur såg man vem det var av kvinnorna som bestämde i hemmet?
 1. På brödkaveln
 - X. På nyckelknippan
 2. På smyckena

5. På vikingarnas långa handelsresor kunde de byta till sig saker, vad kunde det vara?
1. Plastbyttor, guldmynt och trälar
 - X. Guldsaker, ljusstakar och tyger
 2. Sedlar, mynt och ringar
6. Vilka religioner hade vikingarna?
1. Asatro och kristendom
 - X. Asatro och muslimsk tro (Islam)
 2. Kristendom och buddism
7. Vem var växtlighetens gud?
1. Tor
 - X. Frej
 2. Oden
8. Oden hade två korpar, vad hette dom?
1. Kalle och Hobbe
 - X. Hoggen och Mummel
 2. Hugin och Mumin
9. De flesta vikingarna arbetade den mesta tiden som
1. Bönder
 - X. Simlärare
 2. Vapentillverkare
10. Om du hade levt på vikingatiden vad hade du då velat göra?
1. Åkt iväg med skeppen och krigat och plundrat i främmande länder.
 - X. Åkt iväg med skeppen och sålt, köpt och bytt varor i främmande länder.
 2. Varit hemma på gården och arbetat med djuren, skogen, hantverk, sömnad, smed eller något annat vikingatidsarbete.

Praktiska prov.

- Försök att pricka mjölkflaskor med sten. Tre försök, ett poäng för varje burk du prickar. Material: Ölburkar som vi skrivit MJÖD på och stenar. Sätt upp burkarna på lämpligt avstånd.
- Hitta Miklagård, försök att placera ut häftmassan på kartan där du tror Miklagård ligger. Material: En förstora karta över var vikingarnas färder gick. Färga kartan i tre olika färger, beroende på hur nära Miklagård de är. 3 till 0 poäng kan man få här.
- Kasta pil på en jätte. Rita en jätte sätt upp den på bollplanket. Varje gång du träffar jättens stora näsa får du ett poäng. Material: Bild på jätte med stor näsa, tre pilar, bollplank eller annan tålig vägg.

7.2 Slutprov.

Vad har vi då lärt oss i detta temaarbete?

En bra repetition är tipsfrågorna, när barnen har läst varandras arbeten på vernissagen är detta ett roligt sätt att sammanknyta temat.

Om man vill göra en liten tillbakablick före utvärderingen är det roligt för barnen att lösa ett korsord som handlar om vikingatiden.

Tillverkare av korsordet är du själv. Gå in på Internet på adressen:

www.elipsecrossword.com eller www.medieskolan.avec.edu.stockholm.se om du vill hitta ytterligare sidor gå ut på sök och skriv skapa egna korsord, det finns cirka tio olika sidor.

Du fyller i ett antal svar och frågor och vips har du ett korsord som är specialsnickrat till just denna klassens aktuella temaarbete. Låt barnen lösa krysset enskilt eller i par.

På www.commersen/ungafakta/vikingar finns det en rolig testsida.

Man fyller i en vikingatest direkt på skärmen. Är du en riktig viking? Här kan du testa dig och se sanningen i vitögat! När eleven har fyllt i testen klickar man på en ruta och får respons på de ifyllda svaren. Låt gärna eleverna besvara testen i par.

7.3 Utflyktsmål och studiebesök.

Även om man inte har några kända fornminnen i närområdet, kan man ändå göra utflykter i naturen. Barns fantasi brukar ju sällan sätta några gränser. Låt er inspireras av böckerna: Gräv där du står av Laura Trenter eller av Forntiden runt hörnet av Jonathan Lindström och Sofie Hjort.

Om ni vill veta om det finns något besöksmål i närheten av er skola gå ut på Internet och sök på forntids anläggningar, kartan nedan har jag hittat på sidan :

www.fornidateknik.z.se/IFT/fornbyar.htm

Här i södra Sverige har vi några vikingabyar dit man kan åka med elever:

Foteviken vid Skanör/Falsterbo tele 040 - 456840

Ekestad Vikingagård, Kristianstad tele 044- 136959

Vikingabyn i Hög, Kävlinge tele 046-709779

Det är alltid intressant och givande att ta kontakt med sitt länsmuseum. Om de inte har någon egen vikingautställning, kan de oftast förmedla kontakt till personer som vet mycket om ämnet. De kan oftast åka ut till platser och berätta eller kan komma ut till skolan.

En del av läns museets verksamhet brukar vara att förmedla vårt kulturarv till skolelever.

8. Litteraturen i temaarbetet.

8.1 Skönlitteraturen

Parallellt med temaarbetet läser alla barnen i klassen skönlitteratur med temat vikingar.

Eleverna läser alltid minst 10 - 15 minuter varje dag. Här kan eleverna skriva bokrecensioner eller berätta för klassen vad de tyckte om boken och om de vill rekommendera den till de andra i klassen.

Skönlitteraturlista för boklådan.

Enklare läsning och böcker med mycket bilder

Bergenholtz, Björn

Birkagrisen

Larsdotter, Anita	Disa på Birka
Liegnell, Anders	Folke och Olar Viking
Löfgren, Ulf	Albin Viking
Manning, Mick	Vilken Viking!
Wahl, Mats	Folket i Birka på vikingarnas tid

Kapitelböcker för barn från c:a 9 år

Andersen, Leif Esper	Överfallet
Bråtenius, Anna	Brig i myternas land
Bråtenius, Anna	Brigs himmelska resor
Bylock, Maj	Det gyllene svärdet
Bylock, Maj	Borgen i fjärran
Bylock, Maj	Drakskeppet
Christiansen, Erik	Vargarnas natt
Crossley - Holland, K	Nordiska gudasagor
Eklund, Sigbritt	Hövdingens närmaste man
Engdal, Britt Ulf	Hårdes saga: På vikingarnas tid
Engdal, Britt Dora	Och drakringen
Erlandsson - Svevar, K	Eldprov
Hauger, Torill	I fångenskap
Hjort Nielsen, Erik	Gunnlaug Ormstunga
Hoffman, Yvonne	Den kluvna stenen
Isaksson, Börje	Vikingafärd
Isaksson, Börje	Det nya landet
Jones, Terry	Erik Vikings saga
Jonsson, Runer	Vicke Viking

Jonsson, Runer	Vicke tar över
Jonsson, Runer	Ulme i Eketorp
Lindström, K -Tidholm	Flickornas historia
Lindström, K -Tidholm	Flickornas historia, Duropa
Peterson, Hans	Odd sjöfararen
Peterson, Hans	Den främmande byn
Peterson, Hans	Jon rider mot söder
Peterson, Hans	Sjörövarna kommer
Peterson, Hans	Främlingens son
Riel, Jörn	Pojken som ville vara människa
Söderbäck, Marianne	Hämndens väg
Åhlén, Mari	Thorger och Disa lär sig rista runor

Serieböcker

Peter, Madsen	Gudarnas gåvor
Peter, Madsen	Valhall – Den stora boken
Peter, Madsen	Tor och tvekampen
Peter, Madsen	Tor och midgårdsormen
Peter, Madsen	Vargen är lös
Peter, Madsen	Frejas smycke
Peter, Madsen	Guldäppeln åt gudarna
Peter, Madsen	Resan till Utgårdsløke

Talböcker på kassett eller cd

Bringsvaerd, Jan	Den enögde
Olsson, Jonas	Med Arne på vikingatiden
Olsson, Jonas	Erik Vikings saga

8.2 Faktalitteratur

Andersson, Jarl	Vikingarna
Branston, Brian	Gudar och hjältar i nordisk mytologi
Barker, D.R	Vikingar
Bastian, J	De stora äventyren – Vikingar i öst och väst
Enoksen, Lars Magnar	Runor
Enoksen, Lars Magnar	Lilla runboken
Grant, Niel	Vikingarna
Grauters, Karin	Så var det förr – Vikingatiden
Hansen, Harald	All världens klädedräkter
Henriksson, Alf	Asken Yggdrasil
Lindström, Jonathan	Allt från början – från urcell till människa
Mannervik, Cyrus	Sagor och sägner
Margeson, Susan	Fakta i närbild, Vikingar
Martell, Mary	Vikingarna
Ohlmarks, Åke	Asasagan
Olsson, Jonas	Med Arne på vikingatiden
Olsson, Jonas	Vikingar
Rowland, W	Fakta i närbild - Kläder
Salminen, Ester	Asarnas äventyr
Sindt, Ulf	Bland gudar och jättar
Thorén, Karl-Gustav	Historia
Thorén, Karl-Gustav	Ur folkens liv
Trenter, Laura	Gräv där du står
Trotzig, Gustav	Vikingar

Rask, Lars Vill du läsa runor
Wilson, David Vikingatidens konst

Tema låda från AV- centralen som innehåller följande böcker:

Isaksson - Vikingatid,
Janson- Runstenar(känn ditt land nr. 5)
Lindell- Oden, Tor och de andra,
Lofterud - fakta om vikingar,
Martell- Vad vet man om vikingarna?
Martel/Lundkvist- Vikingarna,
Mulverhill- Vikingatiden,
Nilsson- Vikingatiden (Historia i bild),
Odelberg - vikingatid, Runor (Leta, veta, lära),
Olsson - Med Arne på vikingatiden,
Rask - den talande stenen, Runläsarboken, Vikingar och runor,
Sindt bland gudar och jättar i nordisk mytologi,
Stiessel - Vikingasagor,
Trotzig - vikingar, I vikingaby (matemateket),
Vikingarnas ABC.

8.3 Filmer

Rena rama forntiden UR-Video Från 10 år

Från forntid till Vikingatid Video Från 9 år

8.4 Om vikingar på Internet

www.hem.passagen.se/susbrom/
www.raa.se/birka
www.foteviken.se
www.historiska.se/histvard
www.Commersen.se/vikingar/history/historia

Här finns allt om runskrift
www.3-linkoping.se/lansmuseum/runor
www.runristare.se
www.runristare.se/runverket/skola

8.5 Övrigt

Mattspel från år 3 - Tidsjakten genom talriket, Gleerups Förlag.
Temalådor- vikingar, Kan lånas från vissa museer.
Cd -rom skiva Vikingarnas tid, Historiska Museet, Fortum

9. Utvärderingar

Varje elev utvärderar sitt arbete enskilt. Läraren läser igenom utvärderingen tillsammans med eleven.

9.1 Elevens Utvärdering

Namn _____ Datum _____

Detta lärde jag mej: _____

Detta kunde jag inte få svar på: _____

Varför? _____

Det här är jag nöjd med. _____

Det här kunde vi gjort bättre, på det här sättet: _____

Så här skulle jag vilja gå vidare: _____

Utvärderingen läst av _____

Läraren sammanfattar utvärderingen och diskuterar utvärderingen i helklass. Det känns viktigt att eleverna får dela med sig av sina erfarenheter.

Här har man möjlighet att komma med ytterligare reflektioner.

Det kan vara intressant att spela in dessa diskussioner på band och lyssna på det hemma i lugn och ro. Det är nyttigt för sin egen utveckling som lärare och även i planeringen för nästa tema. KOM IHÅG att dokumentera arbetet med bilder och även med videokamera.

Har man tillgång till en digitalkamera och en skrivare som kan skriva ut digitala bilder är det ett superbt sätt för eleverna att utvärdera sina arbeten utifrån bilderna.

Bilder ger oftast luft åt nya reflektioner och tankar.

Det är också suveränt dokumentationshjälpmedel när man arbetar med portfolio.

9.2 Min utvärdering av temat - vikingatiden.

Svårigheten i detta arbete har inte varit att hitta fakta och uppgifter till eleverna utan det svåra har varit att begränsa arbetet. Utbudet är stort i källmaterialet och elevernas fantasi och kreativitet är än större.

Sammantaget känns det som detta arbete hade kunnat fortgå ännu några månader, men sommarlov kommer emellan.

Eftersom jag bara arbetar 25 % i gruppen har jag inte deltagit i alla lektioner och moment av arbetet. Det ställer till problem när man ska göra en bedömning av måluppfyllelse.

Utifrån elevernas arbete och under de lektioner jag har haft bedömer jag att de flesta elever har nått målen. Klassföreståndaren är av samma uppfattning.

Jag är mycket imponerad av elevernas planeringar, genomförande, redovisningar och utvärderingar. Här kan man verkligen se att eleverna tar ansvar över sitt eget lärande och kan driva ett projekt till sitt slut. De har verkligen varit engagerade, intresserade och kreativa.

En reflektion från min sida är att jag och eleverna hade samma tankegång, vi planerade mer än vad vi hann genomföra.

Ett misstag vi gjorde var när vi arbetade med tidslinjen, vi vände den på fel håll.

Vi skulle haft det nyaste datumet längst till vänster på linjen och det äldsta längst till höger.

Först förstod inte barnen alls vad jag menade, först när vi tittade på en annan tidslinje såg de skillnaden. Ett av barnen tyckte att det spelar väl ingen roll, vi som har gjort den vet ju hur vi menar och visst är väl en bra reflektion i sammanhanget!

Att vi vuxna delade in barnen i grupper till fördjupningsarbetet kändes positivt.

Även om någon av eleverna hade synpunkter på detta var det övervägande positivt även från elevernas sida. Som lärare kunde jag se en lättnad hos flera elever som ibland kan känna sig utanför eller har oron för att hamna utanför. Elever som normalt inte arbetade ihop upptäckte att de trivdes att arbeta tillsammans.

Om jag hade haft klassen på heltid under temaarbetet hade jag gett skönlitteraturen ett större

utrymme. Några av eleverna läste skönlitterära böcker med vikingatema parallellt med temaarbetet och de var väldigt nöjda. Jag anser att eleverna skulle ha fått tillfälle att berätta om sina läsupplevelser för att inspirera de övriga. Det hade också varit intressant om flera elever hade fått läsa samma bok och därefter haft ett litteratursamtal om boken. Att arbeta tematiskt är inspirerande och spännande. Arbetet är en process både hos läraren men framför allt hos eleverna, man vet aldrig var man hamnar. Elever får nya roller och "blommar" upp. När man har sina pedagogiska rötter i "förskollärartänket" känns detta arbetssätt ganska naturligt. Att man arbetar utifrån en helhet, fördjupar sig i delarna för att slutligen återknyta och sammanfatta.

10. Källförteckning

Mina faktakällor i arbetet hittar du ovan under punkt 8.2 , 8.3 och 8.4

Grauers, Karin Nils Gruvberger	Så var det förr- Vikingatiden, Gleerups ,1998 Sveriges forntid - Svensk folkkultur, Högskolan, Jönköping, 1989
Henriksson, Alf Ingelman-Sundberg, Catharina Karlegård, Christer Lindström, Jonathan, Hjort, Sofie	Svensk historia, Bonniers 1963 Boken om vikingarna, prisma 2002 Undervisa i svensk historia, studentlitteratur, 1991 Forntiden runt hörnet, Stockholms läns museum, 1998
Nilsson, Jan Wilson, David	Tematisk undervisning, studentlitteratur, 1996 Vikingarna och folket i norr, Prisma 1980

www.Commersen.se/vikingar/historv/historia

www.Commersen.se/ungafakta

www.hem.passagen.se/susbrom/

www.linkoping.se/lansmuseum/runor

www.runristare.se

www.raa.se/runverketlskola

www.elipsecrosswords.com